

Opinie o zmianach w ochronie zwierząt

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Prawo i Sprawiedliwość przygotowało projekt nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt, określany jako „piątka dla zwierząt”, którego głównymi, a jednocześnie najbardziej kontrowersyjnymi założeniami są zakaz chowu i hodowli zwierząt na futra oraz uboju zwierząt gospodarskich bez uprzedniego ogłoszenia. Pewne emocje budzą także proponowane rozwiązania dotyczące ograniczenia stałego trzymania zwierząt na łańcuchach (które mają być nie krótsze niż 6 m) i określające minimalną powierzchnię, na której przebywa zwierzę, na co najmniej 20 m². O te i inne zmiany mające na celu poprawę sytuacji zwierząt w Polsce zapytaliśmy badanych w sondażu przeprowadzonym w ostatnich dniach września i pierwszej dekadzie października¹, czyli po tym, jak nowelizacja została przyjęta przez Sejm i trafiła do Senatu.

Każde z rozwiązań, o które pytaliśmy, spotyka się z aprobatą przeważającej części Polaków. Najmniej zróżnicowane są opinie o zwiększeniu kontroli schronisk dla zwierząt, polegającym na częstszych niż dotychczas kontrolach i nadaniu inspekcji weterynaryjnej prawa do nakładania mandatów za trzymanie zwierząt w złych warunkach oraz zwiększeniu uprawnień organizacji społecznych w zakresie ochrony zwierząt i umożliwieniu asysty policji przy odbieraniu źle traktowanych zwierząt. Obie te propozycje cieszą się poparciem znacznej większości ankietowanych (odpowiednio 91% i 80%), przy niewielkim sprzeciwie (odpowiednio 5% i 13%). Trzy czwarte Polaków (74%) opowiada się za zakazem stałego trzymania zwierząt na uwięzi oraz tymczasowego trzymania ich na uwięzi krótszej niż 6 m i powierzchni mniejszej niż 20 m², natomiast co piąty (20%) jest temu przeciwny. Prawo zakazujące wykorzystywania zwierząt w celach rozrywkowych, np. w cyrku, popiera ponad dwie trzecie badanych (69%), a co czwarty (24%) wyraża dezaprobatę. Niemal dwie trzecie Polaków (63%) popiera zakaz uśmiercania zwierząt gospodarskich bez uprzedniego ogłoszenia (z wyjątkiem tzw. uboju rytualnego na potrzeby lokalnych związków religijnych), natomiast co czwarty (24%) go

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (364) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

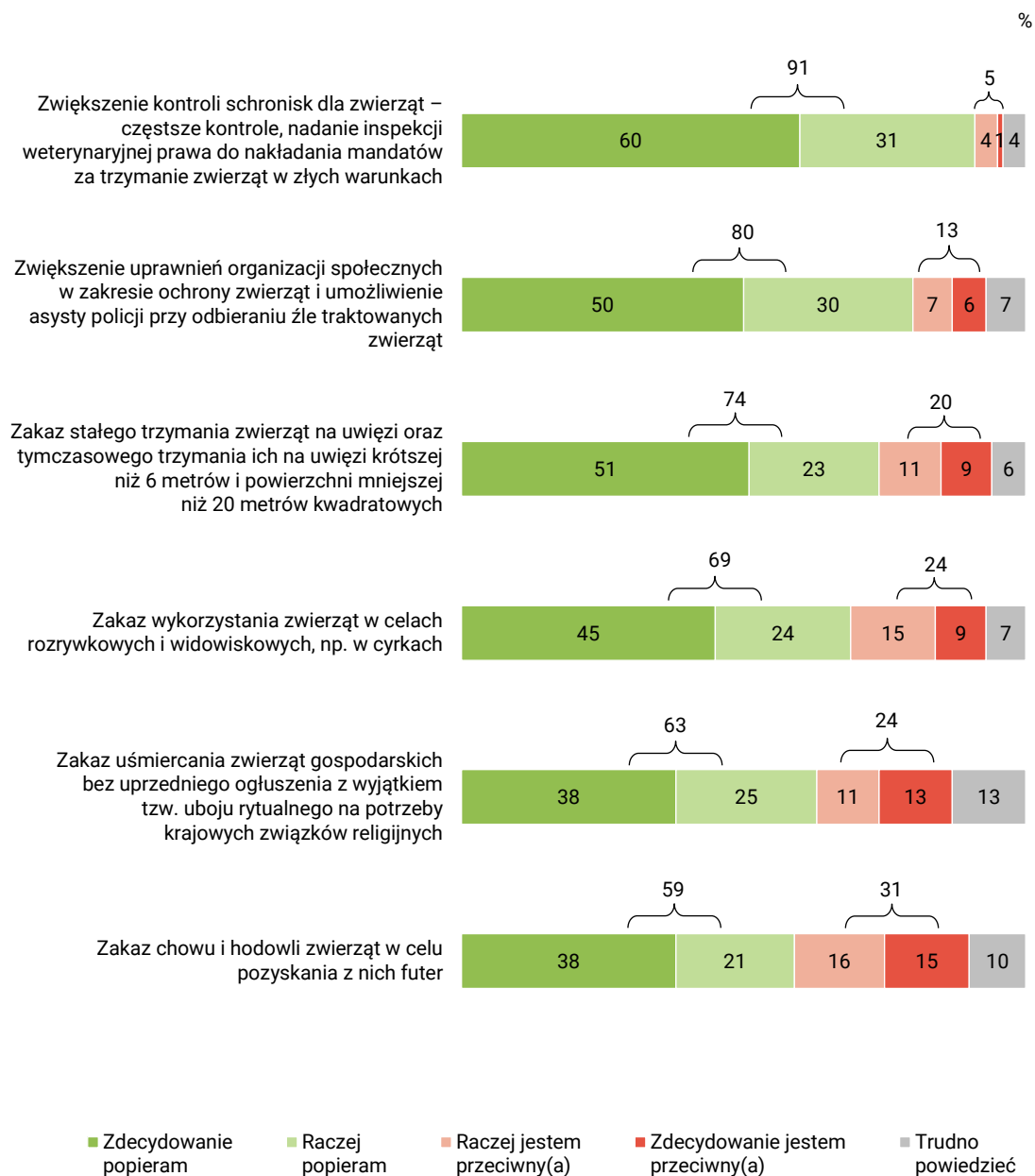
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 28 września do 8 października 2020 roku na próbie liczącej 1133 osoby (w tym: 65,3% metodą CAPI, 22,9% – CATI i 11,7% – CAWI).

kwestionuje. Najbardziej zróżnicowane jest nastawienie do zakazu hodowli zwierząt w celu pozyskiwania z nich futer, za którym opowiada się blisko sześciu na dziesięciu badanych (59%), a przeciw – niemal jedna trzecia (31%).

CBOS

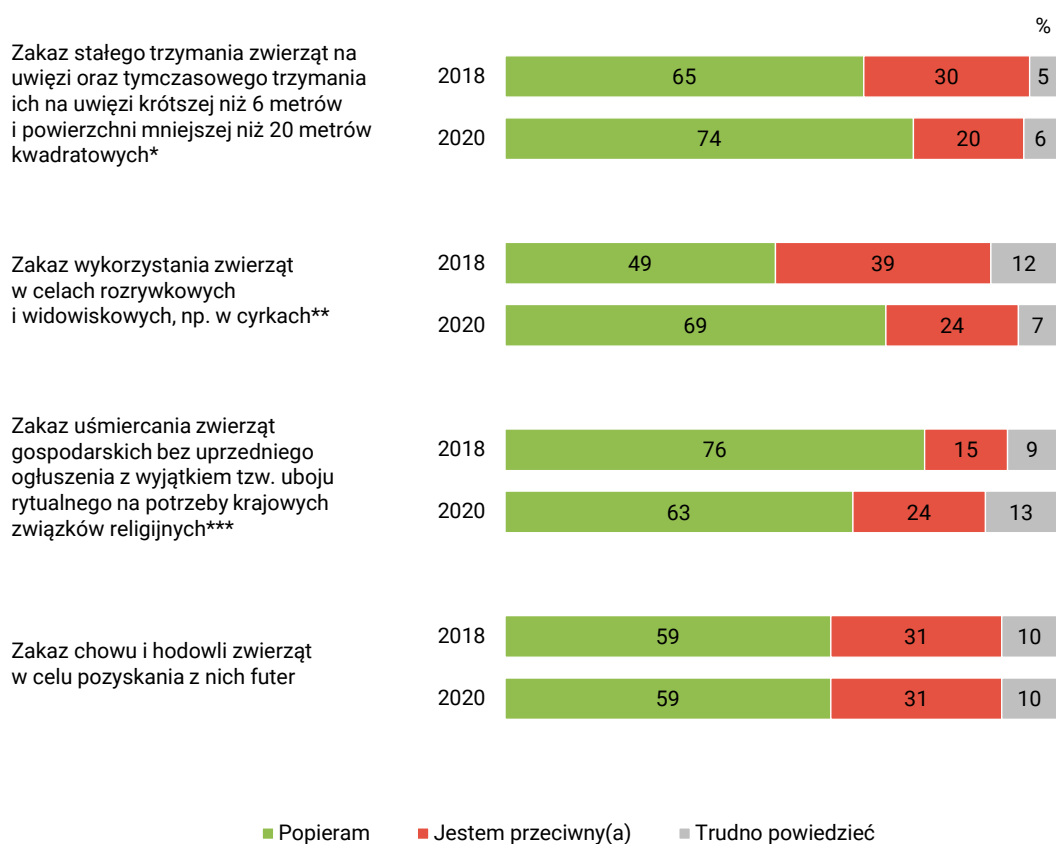
RYS. 1. Oto niektóre propozycje zmian w ustawie o ochronie zwierząt. W przypadku każdej z nich proszę określić, czy ją Pan(i) popiera czy też jest jej Pan(i) przeciwna.

O niektóre rozwiązania (choć niekiedy w nieco innym brzmieniu) pytaliśmy w roku 2018, kiedy Prawo i Sprawiedliwość po raz pierwszy próbowało znowelizować ustawę o ochronie zwierząt, co jednak nie doszło wtedy do skutku. Jak od tego czasu zmieniły się opinie w tej sprawie? Wzrosło poparcie dla przepisów zakazujących wykorzystywania zwierząt w cyrkach i trzymania psów na uwięzi, natomiast zmniejszyła się aprobata odejścia od uśmiercania zwierząt gospodarskich bez uprzedniego ogłuszenia. Stosunek do zakazu hodowli zwierząt na futra jest taki sam, jak zarejestrowany dwa i pół roku temu.

CBOS

RYS. 2. Oto niektóre propozycje zmian w ustawie o ochronie zwierząt. W przypadku każdej z nich proszę określić, czy ją Pan(i) popiera czy też jest jej Pan(i) przeciwna.

* Brzmienie w roku 2018: „Zakaz trzymania psów na łańcuchach”

** Brzmienie w roku 2018: „Zakaz wykorzystania zwierząt w cyrkach”

*** Brzmienie w roku 2018: „Zakaz uśmiercania zwierząt gospodarskich bez uprzedniego ogłuszenia (poza tzw. ubojem rytualnym)”

Przeciętny badany opowiada się za ponad czterema z sześciu rozwiązań, o które pytaliśmy (średnia = 4,3). Trzech na stu (3%) respondentów nie aprobuje żadnego z nich, natomiast niemal dwie piąte (38%) popiera wszystkie.

CBOS

RYS. 3. Odsetki popierających proponowane rozwiązania

Stosunek do przepisów mających poprawić sytuację zwierząt w Polsce różni się w zależności od społeczno-demograficznych i światopoglądowych cech badanych. Można ogólnie zauważyć, że znacznie większa wrażliwość na los zwierząt cechuje kobiety niż mężczyzn. Najwyższe odsetki popierających wszystkie propozycje legislacyjne rejestrujemy wśród ankietowanych o poglądach lewicowych, popierających Lewicę, Koalicję Obywatelską (a także – choć w mniejszym stopniu – Polskę 2050), nieuczestniczących w praktykach religijnych, a także wśród respondentów mających od 35 do 44 lat, kobiet, mieszkańców małych (poniżej 20 tys. ludności) i największych (co najmniej półmilionowych) miast, badanych najlepiej wykształconych, pracowników administracyjno-biurowych i pracowników usług oraz respondentów zatrudnionych w instytucjach publicznych. Z kolei najwyższy poziom sprzeciwu charakteryzuje przede wszystkim rolników (czy – szerzej – osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych) oraz potencjalnych wyborców Konfederacji Wolność i Niepodległość, a także osoby najbardziej zaangażowane w praktyki religijne. Wyższe niż przeciętnie odsetki niepopierających żadnej z proponowanych zmian rejestrujemy także wśród zwolenników Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej, prywatnych przedsiębiorców, respondentów najslabiej wykształconych i wśród mężczyzn. Warto dodać, że opinie w tej sprawie związane są w pewnym stopniu ze stosunkiem badanych do jedzenia mięsa², jednak, jak się okazuje, wpływ wyborów żywieniowych jest niewielki.

² Z deklaracji wynika, że 34% badanych ogranicza spożycie mięsa lub nie je go wcale. Więcej w komunikacie o zachowaniach proekologicznych Polaków, który ukaże się niebawem.

TABELA 1

Poparcie dla propozycji zmian w ustawie o ochronie zwierząt		Odsetek popierających od 0 do 2 rozwiązań	Odsetek popierających od 3 do 5 rozwiązań	Odsetek popierających wszystkie 6 rozwiązań	Średnia liczba popieranych rozwiązań
Ogółem		18	44	38	4,3
Płeć	Mężczyźni	24	47	29	4,0
	Kobiety	12	42	45	4,7
Wiek	18–24 lata	19	38	43	4,6
	25–34	18	44	38	4,3
	35–44	16	37	47	4,6
	45–54	12	48	40	4,6
	55–64	18	44	37	4,4
	65 lat i więcej	21	51	27	4,0
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	46	32	4,1
	Miasto do 19 999	11	43	46	4,6
	20 000 – 99 999	16	47	37	4,4
	100 000 – 499 999	18	43	39	4,5
	500 000 i więcej mieszkańców	14	40	45	4,6
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	24	43	32	4,0
	Zasadnicze zawodowe	20	46	34	4,2
	Średnie	17	47	36	4,3
	Wyższe	13	41	46	4,7
Gr. zawodowa	Kadra kier. i spec. z wyższym wyksz.	16	39	45	4,6
	Średni personel, technicy	7	60	33	4,6
	Pracownicy adm.-biurowi	8	37	55	4,9
	Pracownicy usług	15	37	48	4,7
	Robotnicy wykwalifik.	17	43	40	4,4
	Robotnicy niewykwalifikowani	20	57	22	4,0
	Rolnicy	40	54	6	3,0
	Pracujący na własny rachunek	27	40	33	4,0
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	44	47	4,9
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	52	33	4,4
	sekt. pryw. poza rolnict.	19	39	43	4,4
	prywatnym gosp. rolnym	42	51	7	3,0
Potencjalne elektoraty partyjne	PiS	17	48	36	4,3
	KO	7	44	49	4,9
	Lewica	13	30	57	4,8
	Konfederacja WiN	32	48	20	3,5
	PSL – KP*	25	32	43	4,2
	Polska 2050	10	46	44	4,7
Poglądy polityczne	Lewicowe	7	38	55	5,0
	Centrowe	15	48	37	4,4
	Prawicowe	20	48	32	4,1
	Niesprecyzowane	27	44	29	3,9
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	45	29	3,9
	Raz w tygodniu	21	46	34	4,2
	1-2 razy w miesiącu	16	48	36	4,4
	Kilka razy w roku	13	46	40	4,5
	W ogóle nie uczestniczy	14	40	46	4,7
Czy ogranicza Pan(i) jedzenie mięsa lub nie je go Pan(i) wcale?	Tak	14	46	40	4,5
	Nie	20	44	37	4,2

*Uwaga, bardzo mała liczebność wyborców tego ugrupowania w próbie

Jak cechy społeczno-demograficzne różnicują stosunek do konkretnych rozwiązań, szczególnie tych najbardziej kontrowersyjnych? Warto przyrzeć się przede wszystkim skali sprzeciwu w poszczególnych grupach. W przypadku wszystkich propozycji zmian, o które pytaliśmy, największym poziomem sprzeciwu wyróżniają się osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych (w tym rolnicy). W odróżnieniu od opinii ogółu badanych, w większości dezaprobuje oni delegalizację ferm futrzarskich (55% wobec 32% wyrażających aprobatę), a w przypadku uboju bez znieczulenia ich głosy są niemal równo podzielone (40% za i 43% przeciw). Poza tym częściej niż przeciętnie wobec obu tych rozwiązań oponują mężczyźni, ankietowani w wieku od 25 do 34 lat i mający prawicowe poglądy. Wprawdzie mieszkańcy wsi nie różnią się znacznie w deklaracjach od reszty ankietowanych, można jednak zauważyć, że w nieco większej mierze wyrażają sprzeciw wobec nowych regulacji dotyczących trzymania zwierząt na uwięzi (26% wobec 20% wśród ogółu badanych).

Niemal wszystkie kwestie, o które pytaliśmy, są na ogół aprobowane przez największe elektoraty ugrupowań politycznych, przy czym najczęściej wysokim poziomem poparcia wyróżniają się badani zamierzający obecnie głosować na Lewicę, Koalicję Obywatelską lub Polskę 2050. Pewnym wyjątkiem są zwolennicy Konfederacji, którzy nie tylko relatywnie często nastawieni są sceptycznie do wszystkich propozycji, ale też – inaczej niż ogół badanych – częściej deklarują sprzeciw niż poparcie dla zakazu hodowli zwierząt futerkowych, a także są podzieleni w sprawie delegalizacji uboju bez ogłuszania.

TABELA 2

Na kandydata której partii / bloku partii głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Zakaz chowu i hodowli zwierząt w celu pozyskania z nich futer		
	Poparcie	Sprzeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica	76	22	2
Koalicja Obywatelska	67	25	8
Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska*	63	33	4
Polska 2050	62	35	3
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	61	30	9
Konfederacja Wolność i Niepodległość	38	51	11
Niezdecydowani, na kogo głosować	53	36	11
Niezamierzający głosować	56	29	15

*Uwaga, bardzo mała liczebność wyborców tego ugrupowania w próbie

TABELA 3

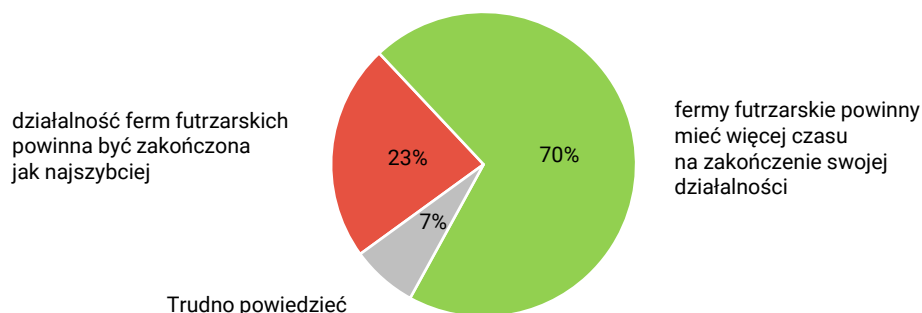
Na kandydata której partii / bloku partii głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Zakaz uśmiercania zwierząt gospodarskich bez uprzedniego ogłoszenia z wyjątkiem tzw. uboju rytualnego na potrzeby krajowych związków religijnych		
	Poparcie	Sprzeciw	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska	73	17	10
Lewica	68	21	11
Polska 2050	67	29	5
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	65	23	13
Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska*	63	30	7
Konfederacja Wolność i Niepodległość	46	48	6
Niezdecydowani, na kogo głosować	63	19	17
Niezamierzający głosować	56	27	17

* Uwaga, bardzo mała liczebność wyborców tego ugrupowania w próbie

Siedmiu na dziesięciu badanych (70%) uważa, że jeśli zostanie wprowadzony zakaz hodowli zwierząt w celu pozyskiwania z nich futer, ферmy powinny mieć więcej czasu na zakończenie działalności. Za jej jak najszybszym zaprzestaniem opowiada się niespełna jedna czwarta (23%).

CBOS

RYS. 4. Jeśli wprowadzono by prawo zakazujące hodowli zwierząt na futra, to:

Przekonanie o tym, że właściciele ferm futrzarskich powinni mieć więcej czasu na zakończenie działalności, przeważa niezależnie od stosunku badanych do zakazu hodowli zwierząt na futra, z tym, że osoby, które ten zakaz popierają, częściej niż pozostali wyrażają opinię, że ich działalność należy zakończyć jak najszybciej, a ci, którzy są mu przeciwni, w większym stopniu opowiadają się za dłuższym *vacatio legis*.

TABELA 4

Zakaz chowu i hodowli zwierząt w celu pozyskania z nich futer	Jeśli wprowadzono by prawo zakazujące hodowli zwierząt na futra, to:		
	działalność ferm futrzarskich powinna być zakończona jak najszybciej	fermy futrzarskie powinny mieć więcej czasu na zakończenie swojej działalności	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Poparcie	32	63	5
Sprzeciw	11	84	5
Trudno powiedzieć	8	70	23

W większości analizowanych grup społeczno-demograficznych dominuje przekonanie, że producenci futer powinni mieć zagwarantowane więcej czasu na zakończenie działalności. Za jak najszybszą likwidacją ferm futerkowych wyraźnie częściej niż inni opowiadają się potencjalni wyborcy Lewicy, badani o poglądach lewicowych, nieuczestniczący w praktykach religijnych, mający od 35 do 44 lat oraz pracujący w usługach. Osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych (w tym rolnicy), zwolennicy Konfederacji oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej niemal powszechnie opowiadają się za dłuższą karencją.

TABELA 5

Na kandydata której partii / bloku partii głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jeśli wprowadzono by prawo zakazujące hodowli zwierząt na futra, to:		
	działalność ferm futrzarskich powinna być zakończona jak najszybciej	fermy futrzarskie powinny mieć więcej czasu na zakończenie swojej działalności	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica	43	48	9
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	27	67	6
Polska 2050	27	70	3
Koalicja Obywatelska	19	76	5
Polskie Stronnictwo Ludowe - Koalicja Polska*	7	93	0
Konfederacja Wolność i Niepodległość	6	90	4
Niezdecydowani, na kogo głosować	20	69	12
Niezamierzający głosować	25	67	8

* Uwaga, bardzo mała liczebność wyborców tego ugrupowania w próbie

Polacy w mniejszym lub większym stopniu na ogół popierają najważniejsze propozycje legislacyjne nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt. Sprzeciw, zwłaszcza osób pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych i zwolenników Konfederacji, najczęściej budzi zakaz hodowli zwierząt na futra i uboju bez ogłuszenia, natomiast najmniej kontrowersyjne są rozwiązania dotyczące lepszej kontroli schronisk i zwiększenia uprawnień organizacji społecznych w zakresie ochrony zwierząt. Mimo ogólnej aprobaty likwidacji przemysłu futrzarskiego, przeważa opinia, że właściciele ferm powinni mieć więcej czasu na dostosowanie się do nowych warunków i zakończenie działalności.

Opracował

Michał Feliksiak